

**Llengua i Literatura Catalana i Espanyola i la seva
Didàctica**

Codi: 42094
Crèdits: 27

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4310486 Formació de Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat, Formació Professional i Ensenyaments d'Idiomes	OT	0	A

Professor/a de contacte

Nom: Ana Maria Margallo Gonzalez

Correu electrònic: AnaMaria.Margallo@uab.cat

Equip docent

Montserrat Vilà Santasusana

Lourdes Aguilar Cuevas

Cecilio Garriga Escribano

Carmen Duran Rivas

Felipe Munita Jordán

Maria Fernanda Bustamante Escalona

Elena Ritondale

Oriol Pallarés Monge

Francesc Foguet Boreu

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No es contemplen.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és completar els coneixements de llengua i literatura dels llicenciats o graduats futurs professors de català o castellà així com apropar-los al coneixement de la didàctica de la llengua i de la literatura.

Consta de dos mòduls de contingut diferenciat:

1. El mòdul de complements de formació que té com a objectiu completar els coneixements de llengua i literatura catalana i espanyola dels futurs professors. Inclou els blocs de llengua i literatura catalana i llengua i literatura espanyoles.
2. El mòdul de didàctica específica que té com a objectiu capacitar al futur professor de secundària perquè pugui ensenyar els continguts de les àrees de coneixement de la llengua i la literatura integrant els coneixements disciplinaris i els de didàctica. Inclou els blocs d'Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura i el d'Innovació docent i iniciació a la recerca.

Competències

- "Concretar el currículum que s'implantarà en un centre docent participant en la planificació col·lectiva del mateix; desenvolupar i aplicar metodologies didàctiques tant grupals com personalitzades, adaptades a la diversitat dels estudiants."
- "Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribueixin a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on estigui ubicat; desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació dels estudiants de manera col·laborativa i coordinada; participar en l'avaluació, investigació i innovació dels processos d'ensenyament-aprenentatge."
- Adquirir estratègies per a estimular l'esforç de l'estudiant i promoure la seva capacitat per a aprendre per sí mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que facilitin l'autonomia, la confiança i la iniciativa personals.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la als processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
- Comunicar-se de manera efectiva, tant de manera verbal com no verbal.
- Conèixer els continguts curriculars de les matèries relatives a la especialització docent corresponent, així com el cos de coneixements didàctics al voltant als processos d'ensenyament-aprenentatge respectius.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
- Fer un ús eficaç i integrat de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Generar propostes innovadores i competitives en l'activitat professional i en la investigació.
- Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament-aprenentatge potenciant processos educatius que facilitin l'adquisició de les competències pròpies dels respectius ensenyaments, atenent al nivell i formació prèvia dels estudiants així com la orientació dels mateixos tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de l'especialitat, com en els aspectes generals de la funció docent.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament-aprenentatge en les matèries pròpies de la especialització cursada.
2. Comunicar-se de forma efectiva, tant verbal com no verbalment.
3. Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per a fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
4. Crear un clima que faciliti la interacció i valori les aportacions dels estudiants per a fomentar l'aprenentatge del Català i de l'Espanyol a l'aula.
5. Demostrar que coneix contextos i situacions en que s'utilitza i aplica el Català i l'Espanyol a l'ensenyament secundari, subratllen el seu caràcter funcional.
6. Demostrar que coneix el valor formatiu i cultural del Català i del Espanyol i dels continguts d'aquesta disciplina que s'imparteixen en l'Educació Secundària Obligatòria i en el Batxillerat, i integrar aquests continguts en el marc de la ciència i de la cultura.
7. Demostrar que coneix els currículums de Català i d'Espanyol de la ESO i del Batxillerat.
8. Demostrar que coneix i que sap aplicar propostes docents innovadores a l'àmbit del Català i de l'Espanyol.

9. Demostrar que coneix la història i els desenvolupaments recents del Català i del Espanyol, i les seves perspectives, per a transmetre una visió dinàmica de la mateixa.
10. Demostrar que es coneix els desenvolupaments teòrico-pràctics de l'ensenyament i l'aprenentatge del català i del espanyol.
11. Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge amb especial atenció a l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible.
12. Entendre l'avaluació com un instrument de regulació i d'estímul a l'esforç, i conèixer i desenvolupar estratègies i tècniques per a l'avaluació de l'aprenentatge del Català i del Espanyol.
13. Generar propostes innovadores i competitives a l'activitat professional i a la investigació.
14. Identificar els problemes relatius a l'ensenyament i aprenentatge del Català i de l'Espanyol i plantejar possibles alternatives i solucions.
15. Interpretar les diferents necessitats educatives dels alumnes amb la finalitat de proposar les accions educatives més adequades.
16. Posseir les habilitats d'aprenentatges necessàries per a poder realitzar una formació contínua tant en els continguts i la didàctica de la Llengua i la Literatura Catalana i Espanyola, com en els aspectes generals de la funció docent.
17. Seleccionar, utilitzar i elaborar materials per a l'ensenyament del Català i del Espanyol.
18. Transformar els currículums de Català i d'Espanyol en seqüències d'activitats d'aprenentatge i programes de treball.
19. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació e integrar-les en el procés d'ensenyament-aprenentatge del Català i del Espanyol.

Continguts

El mòdul específic de Llengua i Literatura catalana i espanyola i la seva didàctica s'articula en 2 grans blocs: Didàctica de la llengua i la literatura i Complementes de formació.

BLOC DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I LA LITERATURA

Ensenyament i aprenentatge de llengua i la literatura (9 cr)

Ensenyament i aprenentatge de la literatura i la lectura (5cr)

- L'evolució de l'ensenyament literari. La funció atribuïda a l'ensenyament literari, la composició del corpus d'obres i les activitats escolars al llarg del temps.
- L'evolució de la competència literària dels aprenents.
- Els eixos de l'educació literària. L'accés al text. L'aprenentatge del funcionament literari. La interpretació cultural. Les relacions entre textos i sistemes fictivals.
- La producció literària i ficcional específica per a adolescents.
- La formació d'hàbits de lectura.
- La biblioteca escolar i els plans de lectura.
- L'evolució de la concepció de la lectura i de les seves formes d'ensenyament.
- El desenvolupament de la competència lectora. La lectura com a sistema interpretatiu. Els processos lectors i els coneixements implicats.
- L'ensenyament de la comprensió lectora. Les practiques escolars de lectura. La lectura de textos multimodals i d'hipertextos.

Ensenyament i aprenentatge de la llengua (4cr)

- Concepcions sobre l'escriptura. Caracterització de les llengua escrita.
- L'escriptura com a activitat social i situada. Gèneres discursius i sabers implicats en el domini de l'escriptura.
- Criteris generals per a la programació de l'ensenyament de la composició escrita. Activitats per aprendre a escriure.
- El paper de l'ortografia en la composició escrita.
- L'avaluació de i en l'aprenentatge de la composició escrita.

- Ús de les llengües i activitat metalingüística
- Els conceptes gramaticals dels alumnes. Gramàtica i plurilingüisme
- La transposició didàctica: els continguts de l'ensenyament de la gramàtica
- L'ensenyament i aprenentatge de la reflexió gramatical i l'ús de les llengües
- Programació i metodologia de l'ensenyament de la gramàtica.
- L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral formal.
- Parlar per aprendre.
- Els gèneres discursius orals formals (monològics i dialògics).
- L'avaluació de la llengua oral
- El treball a partir de seqüències didàctiques.

Innovació docent i recerca educativa (6 cr)

Activitats i dinàmiques d'aula (2cr)

- Els programes plurilingües.
- L'aula com a espai social d'aprenentatge: dinàmiques de treball i estratègies didàctiques
- Les activitats a l'aula. Tipologia de tasques i activitats comunicatives.
- La sessió de classe: La gestió del temps i l'espai.
- Les noves tecnologies com a facilitadores de l'aprenentatge en general i com a facilitadores de la comunicació i la interacció
- Oportunitats i reptes de futur en la feina del professor/a de llengua

Innovació docent i programació escolar (4cr)

- El camp disciplinari de la Didàctica de la llengua i la literatura.
- Introducció a les formes de programació de la llengua i la literatura.
- Seqüències didàctiques per a l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura: fonaments teòrics i criteris per a la seva implementació a les aules
- Fases de preparació en el disseny de Seqüències didàctiques de llengua i literatura.
- L'avaluació a l'àrea de llengua i literatura: objectius, fonaments, funcions i instruments.
- L'observació a l'aula com a instrument per a la reflexió i autoformació del professorat: la recerca acció i la comunitat de discurs.

Complements de formació en castellà (6 cr)

Grup A (dividit) Continguts per a titulats en Filologia catalana i en altres especialitats (exclosos els de Filologia hispànica)

Llengua espanyola

- Obres de referència sobre qüestions lingüístiques en espanyol. Gramàtiques i ortografies. Instruments lexicogràfics. Manuals d'estil i de bon ús de l'espanyol. Recursos en xarxa.
- Articulació i pronunciació de l'espanyol. Elecció de la norma de pronunciació. El tractament de la varietat lingüística dins la norma. Els trets prosòdics.
- Nocions de gramàtica com a instrument de correcció de l'expressió oral i escrita. Problemes de gènere i nombre en espanyol. L'ordre dels elements oracionals.
- Condicions d'ús de les paraules. Propietats gramaticals, condicions culturals i variació lèxica. Coherència dialectal en l'ús del lèxic espanyol.

Literatura espanyola

- El "Boom" latinoamericà: irrupcions estètiques sota un panorama polític i cultural convuls.
- Una incerta idea de realitat: real meravellós, realisme màgic i literatura fantàstica.
- Instruments narratològics i de comentari de textos literaris.

Grup B (sencer) Continguts per a tot el grup

Llengua espanyola

- La presència de la gramàtica a un currículum orientat a la competència comunicativa i a les proves externes d'avaluació. Propostes de Bosque (2018).
- Estudi dels components lingüístics des de la perspectiva comunicativa. Llenguatge no literal en els textos: met'fora, ironia, humor al llenguatge no literari.
- La construcció lingüística de la realitat. Eufemismes. Gènere gramatical i sexisme lingüístic. L'artículisme lingüístic.
- Entre la oralidad y la escritura. El español de los medios de comunicación. El discurso digital: conversaciones escritas en entornos virtuales.
- El discurs científic i acadèmic. El comentari de textos especialitzats.

Literatura espanyola: de la literatura de posguerra a la literatura actual

- Literatura i memòria històrica: narratives de l'exili republicà espanyol i de les postdictadures llatinoamericanes.
- Literatura i gènere: reescriptures de contes clàssics/infantils en clau feminista.
- Entre la literatura i el periodisme: la crònica.
- Literatura i narcocultura.

Complements de formació en català (6 cr.)

1. Models teòrics lingüístics que fonamenten les opcions curriculars de l'ensenyament de la llengua: la noció de competència en comunicació oral i escrita
2. Anàlisi interlingüística català-castellà: Reflexió metalingüística
3. El discurs oral dels docents a l'aula: estratègies explicatives
4. Anàlisi del discurs argumentatiu oral en l'àmbit acadèmic: context, estructura, tipus d'arguments i estratègies de cortesia lingüística

Grup A (dividit) Continguts per a titulats en Filologia hispànica i en altres especialitats (exclusos els de Filologia catalana)

Llengua

- Presentació bibliogràfica i anàlisi interlingüística castellà-català
- Preparació d'un treball de camp sobre un aspecte gramatical o lexical
- Proves, informants, processament de les dades
- Presentació comunicativa dels treballs de camp

Literatura

- La importància de la literatura en l'era digital
- La literatura catalana a grans trets
- Les especificitats de la literatura juvenil
- Presentació de treballs

Grup B (sencer) Continguts per a tot el grup

Llengua

- Situacions argumentatives en l'àmbit docent: la influència del context
- Estructura argumentativa
- Tipus d'arguments, segons la retòrica
- La modalització dels enunciats
- Reflexió discursiva sobre la pràctica argumentativa

Literatura

- La literatura juvenil en català
- La literatura a l'institut
- Les lectures a la secundària
- L'anàlisi i la interpretació de les obres

- Presentació de treballs

Metodologia

Tipus: Presencial i dirigida

Magistral/expositiva. Anàlisi de casos i presentació d'exemples. Comentari de textos. Anàlisi i discussió de propostes didàctiques.

Tipus: Supervisades

Tutories col·lectives i individuals.

Tipus: Autònomes

Estudi personal. Lectures i treball sobre les lectures. Activitats pràctiques i propostes didàctiques (individuals i en grup).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial i dirigida	175,5	7,02	
Tipus: Supervisades			
Supervisades	175,5	7,02	
Tipus: Autònomes			
Autònomes	324	12,96	

Avaluació

Consideracions generals

L'assistència a les classes és obligatòria. L'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de les sessions completes de cada un dels professors que intervenen al Mòdul. En cas contrari es considerarà "no presentat".

Per aprovar el mòdul Llengua i Literatura catalana i espanyola i la sea didàctica cal haver aprovat cada un dels Blocs de continguts i cada una de les temàtiques que els configuren i que es cursaran de forma independent.

En les activitats lliurades per escrit (individuals o en grup) es tindrà en compte la correcció lingüística, la redacció i els aspectes formals de presentació. Així mateix, cal expressar-se oralment amb fluïdesa i correcció i cal mostrar un alt grau de comprensió dels textos acadèmics. Una activitat pot ser no avaluada, retornada o suspesa si el professorat considera que no compleix els requisits esmentats anteriorment.

El detall de l'avaluació de cada temàtica es proporcionarà amb el programa a l'inici de curs.

L'avaluació sumativa de cada una de les temàtiques de cada bloc inclou activitats en grup i activitats individuals. Per poder fer mitjana s'ha de treure com a mínim un 4 de cada una de les activitats previstes per a ser avaluades i que el professorat indicarà prèviament.

Al llarg de la part del mòdul que cada professor/a imparteix, es poden demanar tasques complementàries sense haver de ser considerades necessàriament tasques d'avaluació, però sí de lliurament obligatori.

El lliurament de treballs es realitzarà prioritàriament per la via del campus virtual. Es podran habilitar altres vies de lliurament, previ acord amb el professorat, informades via presencial a la classe i via campus virtual. No s'acceptaran treballs lliurats per vies no acordades amb el professor/a ni tampoc els treballs amb formats incorrectes, que no incloguin el nom dels autors i la temàtica a la que fan referència o que s'enviïn fora de termini.

Els treballs i els exàmens es retornaran revisats pel professor/a com a màxim 1 mes després del seu lliurament o realització.

D'acord ala normativa UAB, el plagi o còpia d'algun treball es penalitzarà amb un 0 com a qualificació, perdent la possibilitat de recuperar-la, tant si és un treball individual com en grup (en aquest cas, tots els membres del grup tindran un 0). Si durant la realització d'un treball individual a classe, el professor/a considera que un estudiant està intentant copiar o se li descobreix algun tipus de document o dispositiu no autoritzat pel professorat, es qualificarà el mateix amb un 0, sense opció de recuperació.

Cal mostrar una actitud compatible amb la professió educativa per aprovar aquest mòdul. Es valorarà l'escolta activa, el respecte, la participació, la cooperació, i la puntualitat. També es tindrà en compte el compromís ètic amb els principis deontològics de la professió.

La qualificació final del mòdul Llengua i Literatura catalana i espanyola i la seva didàctica tindrà en compte:

- a) Haver aprovat tots els blocs de continguts cursats de forma independent
- b) El compliment dels criteris d'assistència
- c) El lliurament de les tasques proposades en el termini indicat
- d) L'absència de plagi d'acord amb les indicacions esmentades en els punts anteriors

Avaluació de les matèries

I. Innovació docent i recerca educativa (6 cr)

Activitats i dinàmiques d'aula (2cr)

Treball en grup gran: Portafoli en format web de recursos i eines didàctiques útils per a l'ensenyament de llengües. En format web.

Elaborat per tot el grup sencer de forma col·laborativa.

Ha d'incloure recursos didàctics per a l'ensenyament i aprenentatge de llengües.

Els recursos han d'haver estat ben seleccionats i justificats.

Lliurament a l'abril.

Innovació docent i programació escolar (4cr)

Treball d'anàlisi de material docent (Treball en parelles recuperable). Lliurament al gener.

Reflexió individual sobre els fonaments teòrics dela SD dissenyada i implementada en el centre.

Lliurament a l'abril.

II. Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura (9cr)

Ensenyament i aprenentatge de la literatura i la lectura (5cr)

Club de lectura. Lectura de narracions per a adolescents, participació en el fòrum i treball valoratiu (individual). Participació activa al fòrum durant tot el curs i lliurament de la ressenya a l'abril.

Treball escrit de programació de la lectura literària, exercicis i presentacions a classe (Treball en grup recuperable). Lliurament al març.

Ensenyament i aprenentatge de la llengua (4cr)

Portafolis individuals que inclouran activitats individuals i en grup d'anàlisi i reflexió sobre l'ensenyament de la llengua a secundària. Lliurament al gener.

Per a la nota final, es tindran en compte les intervencions al fòrum i les activitats de classe.

III. Complementes de formació (6 cr)

Els CF de Llengua i Literatura espanyola s'avaluen l'últim dia de classe mitjançant un examen amb accés als materials de les assignatures.

IV. Complementes de formació en català (6 cr)

Literatura

1. Avaluació del grup A. Entrevista a un escriptor de literatura juvenil.
2. Avaluació del grup B. Exposició oral sobre una lectura.

Llengua

1. Avaluació del grup A. Presentació pública d'un treball de camp.
2. Avaluació del grup B. Compendi d'idees clau de les sessions.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació d'Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura	35%	0	0	1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Avaluació d'Innovació docent i recerca educativa	25%	0	0	1, 3, 13, 15
Avaluació de Complementes de formació en català i castellà	40%	0	0	1, 2, 5, 6, 9

Bibliografia

Bibliografia de Innovació docent i Ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura

ADELL, P. (2009) La correcció i l'avaluació dels escrits segons la veu del professorat. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 47 : 73-84

BRONCKART, J.P.; PLAZAOLA, I (2000) La transposició didàctica. Història i perspectives d'una problemàtica fundacional. A Camps, A.; Ferrer, M. (coord.) *Gramàtica a l'Aula*. Barcelona: Graó. (39-63)

CAMPS, A (1998) L'ensenyament de la gramàtica. A Camps, A. i T.Colomer (coord.) *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE / Horsori (105-126)

CAMPS, A. (2000) *Aprender gramàtica*. A Camps, A.; Ferrer, M. (coord) *Gramàtica a l'aula*. Barcelona: Graó (pp. 101 - 118)

CAMPS, A. (1994): "Projectes de llengua entre la teoria i la pràctica", *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 2, 7-20.

CAMPS, A. (comp.) (2003) *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona: Graó

CAMPS, A. (coord) (2005) *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica*. Barcelona: Graó.

CAMPS, A. i T.COLOMER (coord.) (1998) *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària*. Barcelona: ICE / Horsori (105-126)

CAMPS, A.; COLOMER, T. (1991). *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Edicions 62.

CAMPS, A.; F.ZAYAS (coord.) *Seqüències didàctiques per aprendre gramàtica*. Barcelona: Graó.

CHAROLLES, M. and B. COMBETTES (2004). *De la frase al discurs: ruptura i continuïtat*. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 33: 79-105.

CHARTIER, A.M. (2004): *Enseñar a leer y escribir. Una aproximación histórica*. México:Fondo de Cultura Económica.

COLOMER, T. (2006): *Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela*. México:Fondo de Cultura Económica. 2ed.

COLOMER, T. (coord) (2008): *Lectures adolescents*. Barcelona: Graó.

Consell Assessor de la llengua a l'escola (2007): "El Projecte Lingüístic de Centre" a Conclusions de la comissió del projecte lingüístic de centre (pdf que es pot descarregar a:

http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Documents/ARXIUS/consell-comissio_projecte.pdf

DABÈNE, L. (1992) *El desarrollo de la conciencia metalingüística: un objetivo común para la enseñanza. De la lengua materna y de las lenguas extranjeras*. *Repères*, 6

Direcció general de l'Educació Bàsica i el Baxillerat: Currículum i Organització.

<http://phobos.xtec.cat/edubib/intranet/index.php> (pàgina on es troben tots els documents oficials i el desplegament del

DURÁN, C. (2010): "Les competències i l'ensenyament de la gramàtica" a *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 51. p. 36-50. currículum)

FERRER, M. (2001) *Libros de texto y ciencias del lenguaje. Cómo incorporan los libros de texto el resultado de las investigaciones*. A Camps, A.(coord.) *El aula como espacio de investigación y rreflexión*. Barcelona: Graó. (209-223)

FERRER,M.; ZAYAS,F. (1995) *Diversitat discursiva i planificació de continguts*. *Articles*, 4, 1995, 17-28.

GUASCH, O. (2004) *Hablar para escribir*. A AA.VV. *La composición escrita (de 3 a 16 años)*. Barcelona: Graó. (39-44).

GUASCH, O. (2004) *Escribir en una segunda lengua: un doble reto*. *Textos de Didàctica de la Lengua y la Literatura*, 37, 76-88, 2004

Las bibliotecas escolares en España. Análisis y recomendaciones. Madrid:Fundación Germán Sánchez Ruipérez-IDEA, 2005.

LERNER, D. (2001): *Leer y escribir en la escuela: lo real, lo posible y lo necesario*. México:Fondo de Cultura Económica

MEEK, M. (2004): *En torno a la cultura escrita*. México:Fondo de Cultura Económica.

- MILIAN GUBERN, M. (2000) Materials per a la formació dels ensenyants. A Camps, A.; Ferrer, M. (coord.) Gramàtica a l'Aula. Barcelona: Graó. (77-95)
- MILIAN GUBERN, M. (2005). Parlar per fer gramàtica. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 37: 11-30.
- MILIAN, M. (2009) Parlem d'ortografia: què és, com s'aprèn i com s'ensenya. *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 48
- Milian, M. (2010) "L'ensenyament de la composició escrita" A. Camps. (coord) *Didàctica de la Llengua i la Literatura*, Barcelona: Graó, Formació del professorat. Educació secundària, 11, vol.II.MILIAN,M. (1993) Las actividades de escritura en las áreas curriculares no lingüísticas. *Aula*, 14, 34-39.
- MILLÁN, J.A. (coord.) (2008): *La lectura en España. Informe 2008*. Madrid:Federación de Gremios de Editores de España.
- MORENO, V. (2004): *Lectores competentes*. Madrid: Anaya.
- NOGUEROL, A. i altres (2005): "Ensenyar i aprendre llengua i comunicació en una societat multilingüe i multicultural", en les *Conclusions del Debat Curricular* (pdf que es pot descarregar a http://xtec.net/e13_debatcurricular/docs/1.llenguatge.pdf)
- NOGUEROL, A. (2009): "Cap a una nova visió de la programació escolar" a *Guix* (en premsa)
- PÉREZ, A. (2008): "La naturaleza de las competencias básicas y sus aplicaciones pedagógicas"en *Cuadernos de Educación 1*. (pdf que es pot descarregar a: <http://213.0.8.18/portal/Educantabria/Congreso%20Competencias%20Basicas/index.html>)
- RIBAS, T. (1996). "Los instrumentos de evaluación formativa en una secuencia didáctica de composición escrita." *Cultura y Educación*(2): 79-91.
- RIBAS, T. (1997) Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura. *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 11, 53-65
- RIBAS, T. (1997): "Evaluar en la clase de lengua: cómo el alumno gestiona su proceso de escritura", *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 11, 53-65.
- Ribas, T. (2001) Què pot aportar l'avaluació formativa a l'ensenyament i l'aprenentatge de l'escriptura? . *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 25, 31-41RIBAS, T. (2009): "L'avaluació i l'ensenyament de llengües: dos àmbits que s'aproximen", *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, 47, 10-25.
- ROUXEL, A. (1996): *Enseigner la lecture littéraire* .Rennes:Presses Universitaires de Rennes "Didact. Français".
- ZAYAS, F. (2004). Cap a una gramàtica pedagògica. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 33: 9-26.
- ZAYAS, F. (2012) "Los géneros discursivos y la enseñanza de la composición escrita". *Revista Iberoamericana de Educación*, 59, 66-85.

www.pangea.org/gretel-uab

www.xtec.cat

www.plec.es

www.fundaciongsr.es/catalog

Bibliografia de Complementes de formació de Llengua Catalana

ARISTÒTIL (1990): *Retòrica*. Madrid: Gredos.

BAJTIN, M.M. (1998): "El problema de los géneros discursivos" A *Estética de la creación verbal* (Títulu original: *Éstetika slovesvogo tvorchestva*, 1979). Madrid: Ediciones Siglo XXI.

BAIN, D. (1994): "Problemas psicopedagógicos de la lengua oral: las lecciones de una experiencia" *Comunicación, Lenguaje y Educación (CL&E)*. 23. Madrid: Aprendizaje.

CASAS, M.; CASTELLÀ, J.M. ; VILÀ, M.(2016): *Els secrets de parlar en públic*. Vic: EUMO

CASTELLÀ, J M.; COMELLES, S.; CROS, A.; VILÀ, M. (2006): "«Yo te respeto, tú me respetas». Estrategias discursivas e imagen social en la relación comunicativa en el aula". *Infancia y Aprendizaje*, 29.

CASTELLÀ, J M.; COMELLES, S.; CROS,A.; VILÀ, M. (2007): *Entendre('s) a classe. Estratègies comunicatives dels docents ben valorats*. Barcelona: Graó. Premi Enciclopèdia Catalana.

CICERÓ (1931): *De l'orador* Llibre II Barcelona: Fundació Bernat Metge.

CROS, A.; VILÀ, M. (1998): "La evaluación de la lengua oral: una secuencia didáctica". *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, 016.

CROS, A.; VILÀ, M. (1999): "Los usos formales de la lengua oral y su enseñanza". *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, 022.

DUCROT, O. et al. (1981): *L'argumentation* Lyon: Presses Universitaires de Lyon.

FABRA, P.(1956) *Gramatica Catalana*. Barcelona, Teide.

GRAU, M. VILÀ, M. (2005): "La competencia prosódica y la comunicación no verbal". A VILÀ, M. (coord.): *El discurso oral formal*. Barcelona: Graó

GRAU, M. VILÀ, M. (2005): "La lectura en veu alta: llegar per comunicar". A VILÀ, M. (coord.) *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques..* Barcelona. Graó.

HAVERKATE, H. (1994): *La cortesía verbal*. Madrid: Gredos.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2016) *Gramatica de la llengua catalana*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

FERRER, M. VILÀ, M. (2012): "Argumentació social i científica" Monogràfic *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 058

MORTARA GARAVELLI, B. (1988): *Manuale di retorica*. Gruppo editoriale Fabbri,Bompiani, Sonzogno, Etas. (Traducción castellana: *Manual de retórica*. Madrid: Cátedra, 1991).

PERELMAN, C. OLBRECHTS-TYTECA,L. (1958): *Traité de l'argumentation. La nouvelle rhétorique* París: P.U.F.; Éditions de l'Université de Bruxelles, 1988. (Traducció castellana: *Tratado de la argumentación. La nueva retórica*. Madrid: Gredos, 1989).

SOLA, J. et al. (ed.) (2002) *Gramatica del catala contemporani*, Vol. I: Fonologia i Morfologia. Barcelona, Empúries.

SOLA, J. et al. (ed.) (2002) *Gramatica del catala contemporani*, Vol. II: Sintaxi I. Barcelona, Empúries.

VILÀ, M. (2002): "Hablar para aprender a hablar mejor: el equilibrio entre el uso y la reflexión". *Aula de Innovación Educativa*, 111

VILÀ, M. (2009): 6 *Criterios para enseñar lengua oral en la Educación Obligatoria*. MEC. Portal Digital: www.Leer.es

VILÀ, M. (2004): "Actividad oral e intervención didáctica en las aulas". *Glosas didácticas. Revista electrónica internacional*. [www.um/es/glosasdidacticas/numeros/12](http://www.um.es/glosasdidacticas/numeros/12)

VILÀ, M. (Coord.)(2002-2005): *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques /El discurso oral formal. Contenidos de aprendizaje y secuencias didácticas*. Barcelona: Graó.

VILÀ, M.; CASTELLÀ, J. M. (2014): *10 idees clau. Ensenyar la competència oral a classe*. Barcelona: Graó.

VILÀ, M.; CASTELLÀ, J.M. (2015): "La lengua oral formal: características lingüístico-discursivas y reflexiones sobre su enseñanza". A MATA, J. NÚÑEZ, P. RIENDE, T. (coord.): *Didáctica de la lengua y la literatura*. Madrid: Pirámide (Anaya)

VILÀ, M. CASTELLÀ, J.M. (2012): "La argumentación oral. Debatir con más de 25 en clase". A *Cuadernos de Pedagogía*, 423

VILÀ, M. (2004): "Els alumnes investiguen sobre gramàtica: Un petit treball de camp estructurat com una SD". *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 33

VILÀ, M. CASTELLÀ, J. M. (2016) (coord): "L'avaluació de la llengua oral. Reptes i alternatives". Monogràfic "Pensar abans de parlar: la oralitat reflexiva" *Articles de Didàctica*, 70

WESTON, A. (1994): *Las claves de la argumentación*. Barcelona: Ariel

Bibliografia de Complementos de formació de Literatura Catalana

Aulet, Jaume; Martí, Pere, «Entre la legalitat i la realitat», a Daniel Casals i Francesc Foguet (ed.), *La llengua i la literatura catalanes a les aules del segle XXI*, Barcelona, Societat Catalana de Llengua i Literatura (filial de l'IEC), Universitat Autònoma de Barcelona, 2012, p. 47-63.

Ballester, Josep, *L'educació literària*, València, Universitat de València, 2007.

Carbonell, Anton, «Ensenyar llengua i literatura a l'aula», a Daniel Casals i Francesc Foguet (ed.), *La llengua i la literatura catalanes a les aules del segle XXI*, Barcelona, Societat Catalana de Llengua i Literatura (filial de l'IEC), Universitat Autònoma de Barcelona, 2012, p. 65-71.

Carbonell, Anton; Isarch, Antoni, «Lletres de batalla: la literatura a secundària», a Daniel Casals i Francesc Foguet (ed.), *Afer d'estat. La llengua i la literatura catalanes a la secundària i a la universitat*, Barcelona, Societat Catalana de Llengua i Literatura (filial de l'IEC), Universitat Autònoma de Barcelona, 2018, p. 65-78.

Bordons, Glòria; Díaz-Plaja, Anna (coord.), *Ensenyar literatura a secundària: formant lectors crítics, motivats i cultes*, Barcelona, Graó, 2004.

Carbó, Ferran, *La poesia catalana del segle XX*, Alzira, Bromera, 2007.

Carbonell, Anton; Foguet, Francesc; Martori, Joan (ed.), *Lletres de batalla*, Barcelona, Biblioteca del Núvol, 2017. <https://www.nuvol.com/ebooks/lletres-de-batalla/>

Cassany, Daniel, *En línia. Llegir i escriure a la xarxa*, Barcelona, Graó, 2011.

Colomer, Teresa, *Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela*, Mèxic D.F., Fondo de Cultura Económica, 2005.

Colomer, Teresa (coord.), *Lectures adolescents*, Barcelona, Graó, 2008.

Jover, Guadalupe, *Un món per llegir. Educació, adolescents i literatura*, Barcelona, Associació Rosa Sensat, 2007.

Lluch, Gemma; Valriu, Caterina, *La literatura per a infants i joves en català. Anàlisi, gèneres i història*, Alzira, Bromera, 2013.

Lluch, Gemma, *La lectura: entre el paper i les pantalles*, Vic, Eumo, 2018.

Manresa, Mireia, *L'univers lector adolescent. Dels hàbits de lectura a la intervenció educativa*, Barcelona, Rosa Sensat, 2013.

Martí, Pere; Aulet, Jaume, «El currículum de literatura. Del batxillerat a la universitat», a Daniel Casals i Francesc Foguet *Raons de futur*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Universitat Autònoma de Barcelona, 2015, p. 105-127.

Munmany Muntal, Mireia, *La gestió del patrimoni literari*, Tarragona, Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili, 2017.

Ordine, Nuccio, *Clàssics per a la vida. Una petita biblioteca ideal*, trad. de Jordi Bayod, Barcelona, Quaderns Crema, 2016.

Pagès, Vicenç, *De Robinson Crusoe a Peter Pan. Un cànon de la literatura juvenil*. Barcelona, Proa, 2006.

Pedrals, Josep, *Exploradors, al poema! Taller de poesia*, Barcelona, Estrella Polar, 2014.

Pennac, Daniel, *Com una novel·la*, trad. de Sergi Pàmies, Barcelona, Empúries, 1993.

Planelles, Albert; Vernet, Francesc, *Còctel de contes*, Barcelona, Proa, 2001.

Rosselló, Ramon X., *El teatre català del segle XX*, Alzira, Bromera, 2011.

Simbor Roig, Vicent, *La narrativa catalana del segle XX*. Alzira, Bromera, 2005.

Teixidor, Emili, *La lectura i la vida*, Barcelona, Columna, 2007.

Valriu, Caterina, *Història de la literatura infantil i juvenil catalana*, Barcelona, La Galera, 1998.

Bibliografia de Complementos de formació de castellà

Ávila, Raúl (2003). La pronunciación del español: medios de difusión masiva y norma culta. *Nueva Revista de Filología Hispánica*, 57-79.

Bosque, Ignacio (2018). Qué debemos cambiar en la enseñanza de la gramática. *ReGroc. Revista de Gramática Orientada a las Competencias*, 1(1), 11-36.

Bosque, Ignacio (dir.): *Redes. Diccionario combinatorio del español contemporáneo*, SM, 2004.

Bosque, Ignacio y Violeta Demonte (dir) (2000): *Gramática descriptiva de la lengua española*.

Brown, G. & Yule, G. (1983). *Análisis del Discurso*, Madrid: Visor.

Casalmiglia, Helena & Tusón, Amparo (1999). *Las cosas del decir*. Barcelona, España: Editorial Ariel

Cassany, Daniel (2012). *En_línea. Leer y escribir en la red*. Anagrama

Domínguez Vazquez, María José; Sanmarco Bande, María Teresa, eds. 2017. *Lexicografía y didáctica. Diccionarios y otros recursos lexicográficos en el aula*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Escandell Vidal, M.ª Victoria (1993). *Introducción a la pragmática*. Barcelona: Anthropos.

Gutiérrez Rodilla, Bertha (1998). *La ciencia empieza en la palabra*. Barcelona: Península.

Gutiérrez Rodilla, Bertha (2005). *El lenguaje de las ciencias*. Madrid: Gredos.

Lerat, Pierre (1997). *Las lenguas de especialidad*. Barcelona: Ariel.

Moreno Fernández, Francisco (2010) *Las variedades de la lengua española y su enseñanza* (Manuales de formación de profesores de español 2/L), Arco Libros, Madrid.

Penas Ibáñez, M.ª Azucena. 2018. *El cibertexto y el ciberlenguaje*. Madrid: Editorial Síntesis

Portolés, J. (2004): *Pragmática para hispanistas*. Madrid: Síntesis.

Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2009) *Nueva gramática de la lengua española. Morfología y sintaxis*. Madrid: Espasa.

Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2011) *Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología*. Madrid: Espasa.

Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española (2013): *El buen uso del español*, Madrid, Espasa.

Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española, *Libro de estilo de la lengua española según la norma panhispánica*. Madrid: Espasa, 2018.

Regueiro, M.ª Luisa / Sáez, Daniel (2013). *El español académico*. Madrid: Arco-Libros.

Renzo Miotti (2018). Variedad de modelos ortológicos en los manuales europeos y americanos para la enseñanza o el (auto)aprendizaje de la pronunciación española. *Loquens*, 5(1)

Tusón, Amparo (1997). *Análisis de la conversación*. Barcelona: Editorial Ariel.

Vivanco, Verónica (2006). *El español de la ciencia y la tecnología*. Madrid: Arco-Libros.

Yus, F. (2001). *Ciberpragmática: El uso del lenguaje en Internet*. Barcelona: Ariel.

Yus, F. (2010). *Ciberpragmática 2.0. Nuevos usos del lenguaje en Internet*. Barcelona: Ariel.

Bibliografia de Complements de formació de català

CROS, A.; VILÀ, M. (1998): "La evaluación de la lengua oral: una secuencia didáctica". *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, 016.

CROS, A.; VILÀ, M. (1999): "Los usos formales de la lengua oral y su enseñanza". *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, 022.

VILÀ, M. (2002): "Hablar para aprender a hablar mejor: el equilibrio entre el uso y la reflexión". *Aula de Innovación Educativa*, 111

VILÀ, M. (2009): 6 *Criterios para enseñar lengua oral en la Educación Obligatoria*. MEC. Portal Digital: www.Leer.es

VILÀ, M. (2004): "Actividad oral e intervención didáctica en las aulas". *Glosas didácticas. Revista electrónica internacional*. www.um/es/glosasdidacticas/numeros/12

VILÀ, M. (Coord.)(2005): *El discurso oral formal. Contenidos de aprendizaje y secuencias didácticas*. Barcelona: Graó.

VILÀ, M.; CASTELLÀ, J. M. (2014): *10 idees clau. Ensenyar la competència oral a classe*. Barcelona: Graó.

VILÀ, M.; CASTELLÀ, J.M. (2015): "La lengua oral formal: características lingüístico-discursivas y reflexiones sobre su enseñanza". A MATA, J. NÚÑEZ, P. RIENDE, T. (coord.): *Didáctica de la lengua y la literatura*. Madrid: Pirámide (Anaya)

CASAS, M.; CASTELLÀ, J.M. ;VILÀ, M.(2016): *Els secrets de parlar en públic*. Vic: EUMO

BAIN, D. (1994): "Problemas psicopedagógicos de la lengua oral: las lecciones de una experiencia" en *Comunicación, Lenguaje y Educación (CL&E)*. 23. Madrid: Aprendizaje.

VILÀ, M. CASTELLÀ, J.M. (2012): "La argumentación oral. Debatir con más de 25 en clase". A *Cuadernos de Pedagogía*, 423

BADIA, D. VILÀ, M. (2016): *Jocs d'expressió oral i escrita. La gestió del joc pas a pas*. Vic: EUMO

GRAU, M. VILÀ, M. (2005): "La lectura en veu alta: llegar per comunicar". A VILÀ, M. (coord.) *Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques..* Barcelona. Graó.

CASTELLÀ, J M.; COMELLES, S.; CROS, A.; VILÀ, M. (2006): "«Yo te respeto, tú me respetas». Estrategias discursivas e imagen social en la relación comunicativa en el aula". *Infancia y Aprendizaje*, 29.

CASTELLÀ, J M.; COMELLES, S.; CROS, A.; VILÀ, M. (2007): *Entendre('s) a classe. Estratègies comunicatives dels docents ben valorats*. Barcelona: Graó. Premi Enciclopèdia Catalana.

Monogràfics revista ARTICLES DE DIDÀCTICA DE LA LLENGUA I LA LITERATURA (Graó)